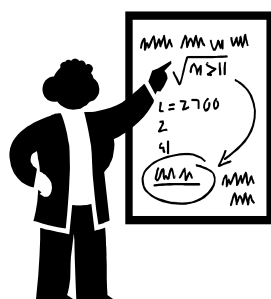

O ŠKOLE. ZASE. A TAKY O AUTOBUSECH A POSLÁNÍ...

Když jsem přemýšlel o tématu svého článku pro toto číslo plátku zvaného ŠOKující zprávy, napadlo mě, že už jsem dlouho nepsal o škole. Napadlo mě taky, že jsem už o škole možná všechno řekl. I když... Nikdy jsem nechtěl učit a teď mi maturuje třída. Nikdy jsem nechtěl učit a příští rok dostanu další třídu. Nikdy se nemá říkat *nikdy*. Škola je kolotoč prázdnin a pracovních dnů, známek, výmluv, písemek, legrace i smutku, prostě všeho, co se ve škole dá potkat. Škola jsou hlavně lidi, ne nějaké teorie. Je to prostě normální práce. Někdy je to nenormální práce... A tak po relativně dlouhé době bude tento článek zase o škole.

Vždycky jsem byl alergický na vznešené řeči o tom, že být učitelem je poslání a že je to málem jako misionářství, protože *šíříme světlo tam, kde je dosud tma*. Když jsem to slyšel poprvé, myslel jsem si, že si dotyčný pan docent na fakultě dělá legraci. Nedělal, myslel to bohužel vážně. Pak jsem ale zjistil, že v obyčejné škole byl naposledy asi před 25 lety a že on tedy toho zmíněného světla příliš nešíří, když sedí v kanceláři, jednou za týden má přednášku, na kterou nikdo nechodí, a nadto je schopen vést diplomovou práci s názvem *Správné větrání ve školní družině v závislosti na dlouhodobém stavu ovzduší*. Fakt. (Mimochodem, autorka té práce taky nebyla zrovna normální a chudáci děti, jestli se z ní vážně stala učitelka...) Tímto jsem chtěl jen demonstrovat to, že když vás kdesi na vznešených ústavech připravují na to, abyste někdy někoho něco naučili, často o tom sami moc nevědí. Když si pan docent v roce 1997 myslel, že největší král mezi školními dětmi je ten, kdo má walkmana a žvýkačku, dokazoval tím, že prostě v té škole dlouho nebyl. Mimoděk mě tihle lidi vždycky svými kecy odrazovali od toho, abych kdy ještě do nějaké školy vstoupil. Jsem moc rád, že jsem se odradit nenechal. Bylo to hlavně díky tomu, že jsem si vždycky vzpomněl na učitele, kteří byli prostě skvělí. Chtěl jsem a chci být jako oni (kdo by taky nechtěl, ne?). Svůj podíl na

tom ale také měli a mají i učitelé, kteří byli a jsou hrozní. Nikdy jsem nechtěl a nechci být jako oni, a tak jsem si řekl, že to zkusím.

Moji známí se mě občas ptají, proč prý *nedělám něco pořádného*. Jsou to bankovní úředníci, pracují na ministerstvu, podnikají atd. a mají dojem, že já dělám něco, co je k ničemu. Jejich věc, že si to myslí. Jestli něco nesnáším, pak je to zbytečná práce. A musím uznat, že ve škole (alespoň v té naší, mohu-li soudit) je té zbytečné práce o dost míň než jinde.

Všechno to začíná docela nevinně. Přijdete poprvé do práce a všichni se na vás tak divně dívají. *Ten že má učit? A umí to vůbec?* Ano, já mám učit. A jestli to umím, nevím, to musejí posoudit jiní. Ale ne nějakí inspektoři, kteří přijdou jednou za x let na nějakou kontrolu. Posoudit by to měli žáci. Jestli jim hodiny byly a budou k něčemu. Nemyslím si – a možná je to špatně – že by svět stál a padal s tím, jestli někdo umí vyjmenovat nějaké bitvy nebo literární díla. Škola je od toho, aby dala lidem rozhled, aby věděli, kde a proč žijí, proč to tady je právě takové, aby se vyznali a věřili, že se v životě neztratí. Aby uměli přemýšlet a nebáli se ptát i třeba na nesmysly, aby se nebáli říct *nevím*. A když něco zapomenou, aby věděli, kde tu ztracenou informaci mají hledat. Aby věděli, že nejsou o nic hloupější než jiní lidé. Ostatně právě ten pocit, že nejsem o nic nemožnější než ostatní, mi dala vysoká škola daleko spíš než nudné a nepoužitelné teorie. Je to jako s autoškolou – po jejím absolvování dostanete sice řidičák, ale jezdit se musíte naučit sami. Ne opakování, ale praxe je matkou moudrosti...

Přijdete do práce podruhé, potřetí... A najednou jsou z těch dnů týdny, měsíce, roky. Jak už jsem psal, během studia, kdy mě některé *vědecké kapacity* systematicky odrazovaly od

učení, jsem se rozhodl, že učit nepůjdu. Moje vrozená zvědavost, vědomí, že *takhle blbě to umím taky*, a především snaha a chuť dokázat si, že mi to půjde, mě dohnaly až sem a dobře udělaly. A pak jsem dostal *svoji vlastní třídu*, podepisoval jsem omluvenky a vysvědčení, mluvil, domlouval, přemlouval, nadával, chválil a 4 roky s jednou třídou jsou málem pryč, jen to *finále* ještě zatím chybí. Když mi byla přidělena třída, měl jsem dojem (a mám ho pořád), že mám velikou odpovědnost. To není jako když řidiči dají autobus a řeknou mu, aby jel. Jo, autobus se může rozbít, řidič může nabourat, ale pořád se to za pomoci nějakých těch peněz dá všechno opravit. S třídou, s LIDMI, je to tak, že co někdo zkazí, dá se napravit dost těžko a někdy vůbec ne.

Kdybychom přirovnali třídu k tomu autobusu a třídního k řidiči, doufám, že si můžu myslet, že se náš autobus, kterému každý rok v září vymění poznávací značku, po ujetí mnoha a mnoha kilometrů blíží do cíle. Má sice nějaké šrámy na laku i podvozku, protože někdy je cesta dost špatná, někteří lidé museli cestou vystoupit nebo byli vyhozeni, ale ti, co zůstali uvnitř, se už hodně dobře znají a dojedou i do toho cíle. Sice jsem na některých křižovatkách špatně odbočil, ale to se prostě stane. Cíl je takové velké autobusové nádraží a každý pasažér si vybere, kam pojede dál. A řidič? Ten dostane nový autobus a vyrazí zase na další okruh. Tato třída je můj první autobus a pořád si říkám, že ho nesmím zničit.

Nechci se vytahovat, nechci se chválit a sám sobě klepat na rameno. Jsou totiž daleko lepší „řidiči“ a není třeba je hledat někde daleko. Chci jen, abychom nikdo neměli pocit, že společně strávený čas byl zbytečný nebo že to byla nuda.

Učit není poslání. To by mohlo být posláním i prodávat v trafice. Ale jestli to tak někdo chce brát, ať si to tak bere. Teď mě napadlo, že škola pro mě není *posláním* proto, že to slovo samo o sobě navozuje dojem, že ten člověk *byl poslán* a ne že se rozhodl sám. A já odjakživa dělám věci proto, že jsem se k nim sám rozhodl, ne že mě kdosi poslal. Nemyslím tím, že bych tu práci dělal nějak hůř, když jsem nebyl poslán, jen mi prostě vadí to slovo samo o sobě. A ještě víc mi vadí lidi, kteří mají plnou pusku *posláním*, a přitom sami vědí, že lžou a že to říkají jen proto, aby dobře vypadali. Mohu je ujistit, že vypadají různě, ale dobře nikdy.

Dělejme věci proto, že je chceme dělat, ne proto, že nás někdo poslal a přikázal. Nejsme přece loutky! Nechcete chodit do školy? OK, nechoďte! Ale buďte si vědomi toho, že budete vyhozeni, a nechoďte pak škemrat o známky a nějaké úlevy. Nechcete pracovat? Nepracujte! Ale neměli byste si stěžovat, že máte pořád málo peněz, nezávidíte je těm, kteří je za svoji práci dostávají. Nechcete být učitelem? Buďte kýmkoli jiným, jen si dejte pozor, abyste si dobře zvolili a nemuseli někdy v budoucnu mít za životní heslo jedno staré a moudré přísloví: *Ten, kým jsem se stal, smutně zdraví ty, jimiž jsem se stát mohl...*

Vždycky existuje možnost volby. Proto nemám rád poslání. Ale mám rád školu, protože jsem si ji vybral, i když jako nic na světě není dokonalá, stejně jako nejsou dokonalí lidé v ní.

Někdo někdy řekl, že *škola, která jen předává hotová dogmata, která neučí myslet, ale jen biflovat, by měla být rovnou zrušena*. Hezké. Přemýšlejte o tom.

Milan Sýkora